

**XIX ს. დასასრულისა და XX ს. დასაწყისის დრამატურგია ინგლისურ და
აზერბაიჯანულ ლიტერატურაში: ბერნარდ შოუ და ჰუსეინ ჯავიდი**

ფაშა ფაშაევი

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო

*უნივერსიტეტის მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტზე ანგლისტიკაში
ფილოლოგიის მაგისტრის*

აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნების შესაბამისად

უცხო ენათა ფილოლოგია (ანგლისტიკა, გერმანული ფილოლოგია, რომანული
ფილოლოგია) და შედარებითი ლიტერატურათმცოდნეობა

(მიმართულება: ანგლისტიკა)

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ბელა წიფურია, პროფესორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2022

სარჩევი

აბსტრაქტი.....	4
შესავალი	6
თავი I.....	9
თავი I. მეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევრისა და მეოცე საუკუნის პირველი ნახევრის ლიტერატურული პერიოდების, ტენდენციებისა და მიმდინარეობების მახასიათებლები ინგლისურ და აზერბაიჯანულ დრამაში	11
1.1 XIX საუკუნის მეორე ნახევრისა და XX საუკუნის პირველი ნახევრის კულტურული ტენდენციების და ლიტერატურული მიმდინარეობების მახასიათებლები ინგლისურ დრამაში	11
1.2 XIX საუკუნის მეორე ნახევრისა და XX საუკუნის პირველი ნახევრის პერიოდების, კულტურული ტენდენციების და ლიტერატურული მიმდინარეობების მახასიათებლები აზერბაიჯანულ დრამაში	17
თავი II. XIX საუკუნის მეორე ნახევრისა და XX საუკუნის პირველი ნახევრის პერიოდის მნიშვნელოვანი მოვლენების გავლენა აზერბაიჯანელი და ინგლისელი ავტორების დრამატურგიაზე.....	27
2.1 XIX საუკუნის მეორე ნახევრისა და XX საუკუნის პირველი ნახევრის პერიოდის მნიშვნელოვანი მოვლენების გავლენა ინგლისელი ავტორების დრამატურგიაზე	27
2.2 XIX საუკუნის მეორე ნახევრისა და XX საუკუნის პირველი ნახევრის პერიოდის მნიშვნელოვანი მოვლენების გავლენა აზერბაიჯანელი ავტორების დრამატურგიაზე.....	34
თავი III. ჰუსეინ ჯავიდისა და ბერნარდ შოუს დრამატურგიის საერთო და გამორჩეული ნიშნები	43
3.1. ჰუსეინ ჯავიდისა და ბერნარდ შოუს ლიტერატურული მოღვაწეობა	43
3.1.1. ჰუსეინ ჯავიდის ლიტერატურული მოღვაწეობა	43
3.1.2. ჯორჯ ბერნარდ შოუს ცხოვრება და მოღვაწეობა	51
3.2. ჰუსეინ ჯავიდისა და ბერნარდ შოუს დრამატურგიის მსგავსი და განსხვავებული ასპექტები.	59
დასკვნა	82
ბიბლიოგრაფია	86
დანართი.....	88
„დრამატურგიის“ ცნება და მისი განვითარების მოკლე ისტორია ინგლისურ და აზერბაიჯანულ ლიტერატურაში	88
1. ტერმინ „დრამატურგიის“ პირველი ნაპერწკლები მსოფლიოში	88
2. დრამის წარმოშობის მოკლე ისტორია ინგლისურ ლიტერატურაში	91
3. დრამის წარმოშობის მოკლე ისტორია აზერბაიჯანულ ლიტერატურაში	97

აბსტრაქტი

წინამდებარე ნაშრომში განხილულია XIX საუკუნის მეორე ნახევრისა და XX საუკუნის პირველი ნახევრის დრამატურგია ინგლისურ და აზერბაიჯანულ ლიტერატურაში, ბერნარდ შოუსა და ჰუსეინ ჯავიდის მაგალითზე.

აღნიშნული კვლევა მიზნად ისახავს გაგვაცნოს, თუ რა საერთო და განსხვავებული მახასიათებლები აქვს ამ ორი დრამატურგის შემოქმედებას და რა მნიშვნელობა აქვთ ამ ორი ერის ლიტერატურულ ასპარეზზე.

კვლევისათვის გამოყენებულ იქნა აზერბაიჯანული და ინგლისური ლიტერატურის ორი დიდი და სახელგანთქმული დრამატურგის შემოქმედება.

კვლევის აქტუალობა მდგომარეობს იმაში, რომ ფოკუსირებულია ერთმანეთისაგან ძალზედ განსხვავებული კულტურის, ისტორიისა და გეოგრაფიის მქონე ერების, კერძოდ აზერბაიჯანულ და ინგლისურ ლიტერატურაზე - დრამაზე. მთავარი აქცენტი აქ გაკეთებულია ამ პერიოდის დრამატურგიას შორის არსებულ მსგავსებებსა და განსხვავებებზე ორ კულტურაში, რაც დღემდე ღრმად არ იყო შესწავლილი.

გამიზნულად არის შერჩეული აღნიშნული პერიოდი, იმიტომ რომ ორივე ლიტერატურის ისტორიაში მნიშვნელოვანი კულტურული, სოციალური და პოლიტიკური მოვლენები მიმდინარეობდა და სიღრმისეულ გავლენას ახდენდა ლიტერატურაზე, საკუთრივ დრამაზეც. დრამა იმ პერიოდებში მომხდარ მოვლენებზე თავის მიდგომასა და კრიტიკას თვალსაჩინოდ აწვდიდა სამიზნე აუდიტორიას.

თითოეული თავისა და ქვეთავის თემა შერჩეულია იმ მიზნით, რომ კარგად აგვიხსნას ორივე ერის ლიტერატურაში დრამის ჩამოყალიბებისა და განვითარების ისტორია, სოციალური, კულტურული და პოლიტიკური მოვლენების ზემოქმედების გამო ევოლუცია, ორივე ერის ლიტერატურაში პარალელურად განსხვავებული მიმდინარეობებისა და ტენდენციების არსებობასა და მათი მახასიათებლების გამომჟღავნება დრამაში. ამ განსხვავებული ისტორიის, კულტურისა და ლიტერატურის მიუხედავად ორ დრამატურგიას შორის არსებული მსგავსებების უმრავლესობა უფრო გვაოცებს, ვიდრე განსხვავებები.

ძირითადი საძიებო სიტყვები: დრამატურგია, პოეტური დრამა, რომანტიზმი, რეალიზმი, ტენდენციები, ისტორია, სამიზნე აუდიტორია, ქალთა უფლებები, უბრალო ხალხი, კრიტიკა.

Abstract

The thesis discusses the dramaturgy of the second half of the 19th century and the first half of the 20th century in English and Azerbaijani literature, on the example of Bernard Shaw and Huseyn Javid.

Based on the empirical material, the research introduces the common and different characteristics of the dramaturgy of these two nations in the mentioned periods.

I have selected the dramas of two great and famous playwrights of Azerbaijani and English literature as analytical materials to discuss and conclude.

The research's relevance manifests itself because it focuses on dramas of nations with disparate cultures, histories and geography, in particular, Azerbaijani and English literature. The focus here is on the similarities and differences between the dramaturgy of those periods of these two nations, which have not been studied in depth up to the present.

These periods are deliberately chosen because important cultural, social, and political events have taken place in the history of both countries' literature and have had a profoundly large impact on literature, mainly on drama. This was because the drama significantly conveyed its approach and critique of the events of those periods to the target audience.

The themes of each chapter and subsection are selected to better explain the history of drama formation and development in the literature of both nations, its evolution because of the influence of social, cultural and political events, simultaneously the existence of different literary currents and trends in the literature of both nations and revealing their characteristics in drama. Despite the different histories, cultures, and literature, the abundance of similarities between the two dramaturgies is more surprising than the differences.

Keywords: Dramaturgy, Verse Drama, Romanticism, Realism, Trends, History, Target Audience, Women's Rights, Ordinary People, Criticism.